

ԿՐԹՆԵԿԱՆ

Հ Ա Ց Ր

«Որ ուսիցէ ի ճացա յայսմանէ
յախեան մի՛ մեռանիցի»:

Յիսուսի հետեող բազմահազար ժողովուրդը օրերէ ի վեր չէ՛ր կերած. սակայն կը նախընտրէր Անոր խօսքին քաղցրութիւնը օրուան հացէն ու կը յամենար այնտեղ, Յիսուսի շուրջ:

Տէրը մեղքացաւ անոնց, կ'ըսէ Աւետարանը, ու հրամայեց իր աշակերտներուն որ կերակրեն այս ժողովուրդը. ունէին միայն մի քանի հաց և ձուկ. Յիսուս օրհնեց զանոնք և բաժնել տուաւ խոտին վրայ բազմած ժողովուրդին. կերան բոլորը, կշտացան և աւելցած փշրանքները հացին, տակաւին քանի մը սակառ լեցուցին:

Եկեղեցւոյ հայրերը և վարդապետները Յիսուսի հրաշքներէն մասնաւոր ուշադրութեան առարկայ ըրած են այս մէկը և Կիրակի օրուան ճաշու Աւետարան իրեն՝ յանձնած են հաւատացեալներու ուշադրութեան, որովհետեւ պարզ հրաշքէ մը աւելի՛ն տեսած են անոր մէջ. Առաջին դարերու աստուածաբաններէն սկսեալ, Քրիստոսեայ մտածողներ հրաշքով բազմացող և անհատնում կերպով բաշխուող այս հացը մօտեցուցած են մի՛ւս հացին, որուն համար մեր Տէրը ըսած էր. «որ ուտիցէ ի հացէս յայսմանէ յաւիտեան մի՛ մեռանիցի»:

Եւ իրապէս, երբ հացի բազմացման հրաշքէն մի քանի օրեր ետք, Յիսուս տեսաւ այդ ժողովուրդը՝ իր շուրջը հաւաքուած, և զգաց թէ ինչպէս են հրաշք մը տեսնելու ժողովրդային շատ միամիտ հետաքրքրութեամբ, ըսաւ անոնց. «Ձեր հայրերը կերան անպատի մանանան և մեռած. ես պիտի տամ ձեզի հացը, որ երկինքէն իջած է. ով որ ուտէ այս հացէն, յաւիտեան պիտի չմեռնի»: Եւ ժողովուրդը, առանց հասկնալու ըսուածին իմաստը, ըսաւ. «Տճ՛ւր մեզի այդ հացէն»: Յիսուս պատասխանեց. «Ե՛ս եմ կեանքի հացը,

ով որ կուգայ ինձի՛ չանօթեալ, և ով որ կը հաւատայ ինձի, քնա՛ւ չի ծարաւիր...»:

Այս խօսքերը լսողները չըմբռնեցին զանոնք, որովհետեւ Յիսուս կ'անկարկէր Ս. Հաղորդութեան խորհուրդին՝ երբ տակաւին հաստատուած չէր ան, իր Արեան հեղուովը:

Այսօր սակայն, երբ իրարու կը մօտեցնենք Յիսուսի ուսուցման զանազան մասերը, աւելի՛ յստակ կը դառնայ մեզի համար որ երբ Յիսուս քանի մը հացերով բազմահազար ժողովուրդը կերակրեց, ուղեց շօշափելի մէկ նմանութիւնը — symbole — տալ մեզի այն անշօշափելի սնունդին, որ բերած էր ինք՝ բաշխելու մարդոց հոգիներուն:

Եւ իրապէ՛ս, Ան յաճախ նմանցուց ինքզինք հացին, որ կեանք կուտայ մեր մարմինին, մասնաւոր երբ ուղեց հասկնելու իր հետեողներուն թէ ինք եկած էր կեանք տալու մարդոց:

Թէ ի՞նչ է այն աստուածային սնունդը և ո՞ր կեանքին համար, անա այն զոյգ հարցումները, որոնք մեր խորհրդածութեանց առարկայ կ'ուզենք ընել այսօր:

Երբ կեանք կ'ըսենք, առհասարակ, կը հասկնանք բնութեան մէջ յայտնուող այն երեւոյթը, որով երկրիս նիւթական մասնիկները քով քովի կուգան, կապելու համար ապրող մարմին մը, այսինքն ամբողջութիւն մը, որուն մասնիկները իրարու միացած են ներքին կազմակերպութեամբ մը, ապահովելով մարմինին աճումը և սերնդագործումը: Այդ մարմինը կուցեցք բոյս, կենդանի կամ մարդ, կեանքը անոր մէջ կը յայտնուի նոյն կերպով. Ան ամբողջութիւն մըն է, որուն զգայաբանները զանազան ձեւերով կ'ապահովեն ամբողջութեան աճումը և պտղաբերումը:

Ամէն մարմինի մէջ սակայն կեանքը կը բաբախէ ժամանակուան մը համար. կը ծնի, կը լիւի, կը ծաղկի և օր մը կեանքը կը լքէ այդ մարմինը ու մարմինին մասնիկները քայքայուելով կը վերադառնան անկեանք նիւթին: Մարմինի մէջ յայտնուող կեանքը՝ կանգ չ'առնէր մարմինին մահուամբ, զի կեանքը կը շարունակուի այդ մարմինէն ելած ուրիշ մարմիններու մէջ և այսպէս՝ մի՛շտ — կեանք ունեցող

բոյս, կենդանի կամ մարդ — կը ծնին ու կը մեռնին, բայց կեանքը կը շարունակէ նո՛ր մարմիններու մէջ, ու թերեւ շարունակէ ի յաւիտեանս:

Այս էր արդեօք յաւիտենական այն կեանքը, որուն անկարկեց Յիսուս, երբ ըսաւ ձեռքի կեանքի հացը... ո՛ր՝ անշուշտ. քանի որ մարդիկ լա՛ւ գիտէին թէ իրենց մարմիններու կեանքը պահող հացը այն շօշափելի և ծանօթ հացն էր, որով Յիսուս կերակրեց բազմահազար հետևորդները իրենս:

Յիսուս կ'անկարկէր մի՛ւս կեանքին և այդ կեանքը պայմանաւորող այն միւս սնունդին, որոնք հոգիին են միայն:

Կեանքի կոչուած արարածներուն մէջ, մարդը կը մասնակցի իր մարմնով՝ այն կեանքին որ բոյսին ու կենդանիին է առ հասարակ. բայց այդ մարմինէն վեր, ան կը մասնակցի նաև ուրիշ կեանքի մը, որ իր մտածումներու և ներքին ապրումներու կեանքն է: Եւ այն կեանք բառը կը գործածուի երկու երեւոյթներու համար, քանի որ երկուքն ալ կը հետեւին անմահ նո՛յն օրէնքին. երկուքն ալ պայմանաւոր են սնունդով մը՝ պահուելու և անելու. մարմինը՝ իր աճումին և պահպանումին, հոգին՝ իր աճումին և պահպանումին համար:

Կը տարբերին սակայն անոնք իրենց վախճանին մէջ. մին՝ նւթական և երկրաշին, կը վերադառնայ նիւթին և երկրին. միւսը՝ հոգեկան և աննիւթական՝ կը վերադառնայ յաւիտենականութեան, հոգեկան կեանքի աղբւրին, Աստուծոյ:

Արդ, ո՞րն է կարեւորը և ո՞րը մեր ուշադրութեան արժանի առաւելաբար: Այն սնունդը և կեանքը՝ որուն ջօրերը խոտի նման են՝ թէ ան որ կը նայի յաւիտենականութեան:

Ո՞ր հացը — ան որ կը կերակրէ մահւ կանացու մարմինը, թէ ան որմէ ուտողը պաշտեան մի՛ մեռանիցի:

Ոմանց համար թերեւ աւելորդ թուի հարցումը և մտածեն իրենց սրտին մէջ թէ ո՞ր անմիտը կը թողու յաւիտենականը, նախընտրելու համար մահկանացուն: Սակայն եթէ նայինք մեր կեանքի իրականութեան, պիտի տեսնենք թէ ան մեծաւ մասով գրաւուած է հողին տանող հացին հե-

ԿԱՆՈՆԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆՆԵՐԸ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԷՋ

Բ.

ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒՆ ՊԱՅՏԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

Յոյն փիլիսոփայութեան սկզբունքներու կիրարուծիւնը քրիստոնէութեան մէջ կը բղխէր Նոյնինքն փիլիսոփայութեան սկզբունքնէ: Սոկրատ, Պլատոն, Արիստոտել՝ հեթանոս Յունաստանի մէջ բոլորովին, այսպէս ըսենք, նոր կրօնի մը հիմնադիրները եղան, անկախ քրիստոնէութեան և պաշտամունքէ, ուղղակի մարդու բարոյական կեանքին, խղճմանքին զարգացման վրայ գնելով կատարելութեան հիմը: Շատ իրաւամբ ասոնք կը համեմատուին, կրօնից պատմութեան տեսակէտով, Թարայէլի մարգարէներուն հետ, ո՞րոնք քարոզեցին մի Աստուծոյ և ճշմարիտ Աստուծոյ, որ ամէն բանի սկիզբն է: Յունաստան այդ մեծ փիլիսոփաներու խօսքին և գործքին վրայ կը տեսնէր նոր կեանքի մը յայտնութիւնը, որ իր շատ կողմերով կը նմանէր քրիստոնէական կեանքին: Այս է պատճառը՝ որ այս փիլիսոփաներու միտքերը, Նոյնիսկ առնոց բանաձեւերը, կրնային յարմարիլ քրիստոնէութեան տեսական և գործնական կողմերուն, և իրր փաստ՝ ուժաւորել քրիստոնէական վարդապետներու տեսութիւնները: Զէ՛ որ Սոկրատին Դպրոցը նոր Աստուծոյ մը յայտնութեան պէտքը զգացուցած էր. չէ՞ որ այդ մեծ մարդիկը մաքուր կեանքի, արթուն խղճի, արդարութեան և ճշմարտութեան գաղափարները

տապնդումովը, ի հեճուկս միւսին՝ իրական կեանքի հացին:

Մտածենք քիչ մը մահուան մասին, որպէսզի զգանք անհատութեան կարօտը և փնտռենք այն հացը, որմէ ուտողը պաշտեան մի՛ մեռանիցի:

ՇԱՀԷ ՎՐԴ. ԱՃԼՄԵԱՆ